

TÜRKÇE ÖĞRENEN YABANCI UYUKLU ÖĞRENCİLERİN YAZILI ANLATIM METİNLERİNİN ALFABE FARKLILIKLARI YÖNÜNDEN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF WRITTEN EXPRESSION TEXTS OF FOREIGN
STUDENTS LEARNING TURKISH IN TERMS OF ALPHABET
DIFFERENCES

Büşra ERGÜN

ORCID: 0000-0001-7613-3844

DOI: 10.5281/zenodo.7464314

ÖZET

Dünya üzerinde bulunan sistemler her geçen gün gelişmekte ve değişmektedir. İnsanlar da bu değişime adapte olmaya çalışmaktadırlar. İkinci bir dil ise bu değişimin içerisinde edinilmesi gereken bir zorunluluk hâline gelmiştir. Ülkemizde ve diğer ülkelerde, eğitim ve iş hayatında ikinci bir dil bilmek aranan şartlar arasındadır. Bu nedenle her ülke ikinci bir dil öğreniminin ve kendi dillerini diğer ülke halklarına öğretmenin önemini anlamış, bu konuda çalışmalar yapmaya başlamışlardır. Türkiye savaşlar nedeniyle bünyesinde birçok mülteci barındıran, eğitim nedeniyle kısa süreli göçler alan bir ülkedir. Ülkemize yabancı uyruklu birçok öğrenci gelmekte ve bu öğrenciler ikinci bir dil olarak Türkçe öğrenmektedirler. Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrenciler Türkçe öğrenirken birçok dezavantaj ile karşılaşmaktadır. Bunlardan birisi de alfabe farklılığıdır. Kişinin ana dili ile edineceği dilin alfabesinin birbirinden gerek yazılış gerek telaffuz yönünden farklı olması dil öğrenen kişiyi öğrenme konusunda zorlamaktadır. Ana dili aynı olan kişilerin alfabe farklılığından dolayı Türkçe öğrenirken aynı harflerde aynı hataları yapmaları alfabe farklılıklarının dil öğretiminde yer alan yazma becerisini olumlu veya olumsuz etkilediğini göstermektedir.

Keywords: Yabancılar Türkçe Öğretimi, Yazma Becerisi, Alfabe

ABSTRACT

The systems in the world are developing and changing day by day, and people are trying to adapt to this change. A second language has become a necessity to be acquired in this change. Knowing a second language in education and business life in our country and in other countries is among the required requirements. For this reason, every country has understood the importance of learning a second language and teaching their own language to the peoples of other countries, and they have started to work on this subject. Turkey is a country that hosts many refugees due to wars and receives short-term migrations due to education. Many foreign students come to our country and these students learn Turkish as a second language. Foreign students learning Turkish encounter many disadvantages while learning Turkish. One of them is the alphabet difference. The fact that the alphabet of the native language of the person and the language he will acquire is different from each other in terms of both spelling and pronunciation, makes it difficult for the language learner to learn. The fact that people with the same mother tongue make the same mistakes in the same letters while learning Turkish due to the alphabet difference shows that alphabet differences affect the writing skill in language teaching positively or negatively.

Anahtar Kelimeler: Teaching Turkish to Foreigners, Writing Skills, Alphabet

İlgili Yazar: Büşra ERGÜN
Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Türk
Dili ve Edebiyatı Bölümü, Karaman
busraaergunn1@gmail.com

Başvuru Tarihi/Received:13.11.2022
Kabul Tarihi/Accepted:04.12.2022

Giriş

Günümüz koşulları, dil öğrenimini entelektüel kazanım olmaktan çıkarmış, bir zorunluluk hâline getirmiştir. Siyasi, ekonomi, kültürel, eğitim gibi sebeplerden dolayı yabancı dil öğretimi çok önemli bir alan hâline gelmiştir. Devletler artık hem kendi vatandaşlarını farklı ülkelerin dillerini öğrenme konusunda teşvik etmekte hem de kendi dillerini başka ülke vatandaşlarına öğretme konusunda yeni stratejiler geliştirmektedirler. Gün geçtikçe gelişen ülkemizin diğer devletlerin gözünde siyasi popülaritesi artmış, çeşitli ülkelerden gelen yabancı uyruklu kişiler siyasi, iş, eğitim vb. nedenlerden dolayı Türkçe öğrenmek istemişlerdir.

Yazma becerisi, günlük hayatımızın pek çok safhasında karşımıza çıkmaktadır. Yazı, insanların birbiriyle iletişim kurmak için kullandıkları dil denem sistemi belli işaretlerle belirleyen ikinci bir sistemdir. Bu bağlamda yazı, sözün resimleştirilmiş biçimidir (Özbay, 2007).

Yazma becerisi dört temel dil becerileri arasından en zor kazanılan becerilerden biridir. Kişinin önce hedef dilin alfabesini öğrenmesi ve daha sonra öğrendiği bu harflerle anlamlı kelimeler yazması gerekmektedir. Yazma becerisinin diğer becerilere kıyasla daha zor öğrenilmesinin nedenleri arasında kendi ana dili ve öğreneceği hedef dil arasındaki alfabe farklılığı gelmektedir. Ana dil ve hedef dil arasındaki alfabenin birbirinden çok farklı olması yazım yanlışlarının daha fazla olmasına sebebiyet vermektedir.

Yazma becerisi kişinin ana dilinde de sonradan kazandığı ve geliştirdiği bir beceridir. Kişi, ana dilinde ve hedef dilde duygu ve düşüncelerini yazıya aktarırken kaygı yaşamaktadır, alfabe farklılığı ve yazma becerisinde yaşadığı kaygı, bu becerinin geliştirilmesine engel olan sebeplerden birkaçıdır. Yazma becerisi diğer becerilere göre daha çok yeterlilik isteyen bir beceridir, içerisinde birden çok bilgiyi ve beceriyi barındırmaktadır. Kişinin bu beceriyle birlikte birçok beceriyi de bir arada kullanması gerekmektedir. Kişinin yazma becerisini kazanabilmesi ve belirli bir seviyeye ulaşabilmesi için öncelikle dinleme, okuma ve konuşma becerilerini etkin bir şekilde kullanıyor olması gerekmektedir çünkü yazma becerisinin geliştirilmesi dinleme, konuşma ve okuma becerisi ile doğrudan bağlantılıdır. Kelime bilgisi ve gramer yapılarını kullanarak konuşabilen ve gördüğü yazıları doğru okuyabilen bir kişinin yazma becerisi, saydığımız bu üç beceriden olumlu etkilenecek ve hata yapma olasılığı düşecektir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde dil becerilerinin öğretim ve edinim sıralaması farklılık gösterse de yazma becerisinin yeni bir dili öğrenen bireyler açısından zor ve karmaşık olarak

algılandığı bilinmektedir. Yabancılara Türkçe öğretiminde yazma becerisinin öğretiminin son sıraya bırakılması ve uygulamadan kaynaklanan eksiklikler de öğrencilerin yazmada zorlanmalarına neden olmaktadır. Çünkü (Ungan, 2007) yazma eğitimi kendi içinde eleştirel düşünme, yaratıcı düşünme, araştırma becerilerine sahip olma, problem çözme becerisini elde etme, Türkçeyi güzel kullanma gibi etkinlikleri bir arada organize etme gereğini ortaya koyar.

Takıl (2016, s. 301) ise bu konuyla ilgili, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin uyruklarına göre Türkçeyi yazmaları için öncelikle yeni olan bu alfabeyi öğrenmeleri gerektiğini, bunun da çoğunlukla hedef dili öğrenen kişinin kendini ifade ederken yaptığı anlatım yanlışlarından önce sembol ve yazım yanlışlarını ortaya çıkarttığını söylemiştir.

Hedef dili öğrenecek kişi dört temel beceriye de eşit derecede önem vermeli ve bu becerileri geliştirmeye açık olmalıdır. Dil öğretiminin anlatma kolunda yer alan yazma becerisinde A1-A2 seviyelerinde hem anlamda hem de yazımda birçok hatanın bulunuyor olması normaldir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı Ak Başat Türkçe Kitabı (Göz, vd., 2020) ile Türkçe öğrenmekte olan A1-A2 seviyesindeki dört ayrı ülkeye mensup 12 öğrencinin alfabe farklılıklarından kaynaklanan hataları yanlış çözümleme yöntemi ile değerlendirmektir.

Araştırmanın Yöntemi

Verilerin toplanmasında nitel araştırma yöntemlerinden olan doküman analizinden yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra ise yanlışların tespiti için yanlış çözümleme yöntemine başvurulmuştur.

Çalışma Grubu

Bu araştırma 2019-2020 ve 2021-2022 eğitim öğretim yıllarında Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma merkezinde öğrenim görmekte olan 3 Nijeryalı, 3 Yemenli, 3 Özbekistanlı ve 3 Somalili olmak üzere toplam 12 öğrenciyi kapsamaktadır.

Bulgular ve Yorum

Yazılı metinler, alfabe kaynaklı yapılan hatalar yönünden incelenmiştir. Ana dili Arapça,

Somalice, Özbek Türkçesi ve İngilizce olan kişilerin yaptıkları yanlışların çoğu alfabe-harf kaynaklıdır.

Arap alfabesi 28 harften oluşur. Bu harfleri oluşturan temel şekil sayısı ise 17'dir. Arap yazısı sağdan sola doğru akış sergiler. Harflerin `ا,ى, و, ' hariç geri kalanı sessizdir. Harflerin seslenmesini sağlayan, ancak dinî metinler ve şiirler dışında pek kullanılmayan işaretler hareke ismini alır. Arap harflerinin yazılışları, kelimenin başında, ortasında ve sonunda bulunmalarına göre kısmî değişiklikler gösterir (Maksudoğlu, 2010, s. 23, Akt: Alshirah 2013, s.6).

Arapçanın yazılış yönünün farklı olması, küçük büyük harf ayrımının olmaması öğrencinin sadece harfleri yazarken bile kafa karışıklığı yaşamasına neden olmaktadır. Ana dilinde böyle bir ayrım olmaması hedef dilin yazımında öğrencinin sık sık hata yapmasına sebep olmaktadır.

Yazılı metinlerdeki hatalara bakıldığında ana dili Arapça olan öğrencilerin en çok yaptığı harf yanlışları a-e sesleri arasındadır. Yapılan bu ünlü sesler arasındaki yanlışlığı ise e-i ve ı-i sesleri arasında yapılan yanlışlıklar takip etmektedir. Ünsüz seslerde ise en çok yapılan yanlışın b-p seslerinde olduğunu söylemek mümkündür. Arap öğrencilerin a ve e seslerini, gerek bu seslerin Arapçadaki kullanımları sebebiyle gerekse de kişilerin İngilizceye vâkıf oldukları düşünüldüğünde birbirinden ayırmakta zorlandıkları ve bu sesleri birbiri yerine kullandıkları görülmektedir. Arap alfabesinde ö-ü seslerinin bulunmaması öğrencilerin hem konuşma hem de yazma becerilerinde hata yapmalarına neden olmaktadır. B ve p sesleri ile yapılan yanlışlıklara bakıldığında ise bunun temel sebebinin alfabe farklılığına dayandığını görülmektedir. Arapçada p sesinin olmaması ana dili Arapça olan öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaşadıkları en büyük sorunlardan biridir. P sesini telaffuz etmekte zorlandıkları ve yazılı anlatımlarda ise sık sık b-p seslerini birbirleri yerine kullandıkları görülmektedir.

Arap alfabesini kullanan yabancı uyruklu öğrencilerin yazma sürecinde ünlü harflerle ilgili yaptığı hataların başında yazarken kelimedeki ünlülerden biri ya da birkaçını unutmak (Ağbeyini, yaknı, sbah, sokkta vb.) gelmektedir (Demirci, 2019, s.87).

Bunlara örnek olarak yazılı metinlerden alınan cümleler verilebilir:

Ö1(Yemen): "*Yani maalesef tüm dedelerim vafat etti.*" (Yani maalesef tüm dedelerim vefat etti.)

Ö1(Yemen): "*Onların adları Esam...*" (Onların adları Esam...)

Ö2(Yemen): "*Kahvaltıda da ekmek, yumurta, peynir ve çay içiyorum.*" (Kahvaltıda ekmek, yumurta, peynir yiyorum ve çay içiyorum.)

Ö3(Yemen): "...Kütüphaneye gidiyorum. Orada ödevlerimi yapıyorum." (...kütüphaneye gidiyorum. Orada ödevlerimi yapıyorum.)

Ö3(Yemen): "Çarşamba günü arkadaşlarım sohbet ediyorum ya da kitap okuyorum." (Çarşamba günü arkadaşlarım ile sohbet ediyorum ya da kitap okuyorum.)

İngiliz alfabesinde 26 harf bulunmaktadır. Bu harflerden beşi sesli harf, yirmi biri ise sessiz harftir. İngilizce ve Türkçe ses türleri farklı olduğu için İngiliz alfabesindeki harflerin okunuşu farklıdır. Bu alfabede, Türk alfabesinde bulunan ç, ğ, ş, ü, ı, ö harfleri yoktur. Türk alfabesinden farklı olarak bu alfabede q, w, x harfleri bulunmaktadır.

Ana dili İngilizce olan Nijeryalı öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaşayacağı en büyük zorluk hiç şüphesiz harflerin seslendirilişidir. İngilizcede bir harfin kelimeye göre birden fazla okunuşu olabilmektedir, Türkçede böyle bir durumun olmaması öğrencileri harflerin kelime içindeki seslendirilişi konusunda zorlamaktadır. Bu alfabeyi bilmenin tek avantajı okunuşları farklı olsa da temelde aynı harflerin bulunması ve yazılış yönünün Türkçe ile aynı olmasıdır.

Ana dili veya ikinci dili İngilizce olan öğrencilerin Türkçe öğrenirken yaptıkları belli başlı hatalar vardır. Bu hataların çoğu alfabe-harf kaynaklıdır. Bu kişilerin yaptıkları en yaygın yaptıkları hata ç-c, ş-s, ı-i harflerini birbirleri yerine kullanmalarıdır. Çok az rastlanmış olsa da ü harfini u, ğ harfini g, ö harfini ise o şeklinde yazdıkları da görülmüştür. Bahsedilen hatalar şekil içerikli hatalardır bu hatalara benzer hataları seslendirme konusunda da yapmaktadırlar. Seslendirmede en çok yapılan hatalardan biri de şüphesiz duydukları c harfini g şeklinde yazmalarıdır.

Bu hatalara örnek olarak yazılı metinlerden alınan şu cümleler verilebilir:

Ö1(Nijerya): "Ailem Nijerya'da yaşıyor." (Ailem Nijerya'da yaşıyor.)

Ö2(Nijerya): "İlkokul .3 sınıfa gidiyor." (İlkokul 3. sınıfa gidiyor.)

Ö3(Nijerya): "Güzel ve ciddi bir kişi." (Güzel ve ciddi bir kişi.)

Bu dört öğrenci grubu arasında en çok alfabe sorununun yaşandığı grup hiç şüphesiz ana dili Somalice olan gruptur. Somali alfabesi 26 harften oluşmaktadır. Bu alfabede "b, t, j, x, kh, d, r, s, sh, dh, c, g, f, q, k, l, m, n, w, h, y" olmak üzere toplam yirmi bir sessiz harf, "a, e, i, o, u" olmak üzere ise beş sesli harf bulunmaktadır. Bazı harfler bünyesinde çift ses barındırmaktadır. Bu alfabede yer alan c, kh, dh, sh, w, x harflerinin okunuşu Türkçe okunuşlarından farklıdır. Somali

alfabesi seslendiriliş yönünden Arap alfabesine benzemektedir. Örneğin bu alfabede c harfinin ayn, x harfinin ha, w harfinin ise va şeklinde seslendirildiği görülmektedir. Alfabedeki bazı harflerin seslendirilişlerinin Türk alfabesinden farklı olması, Türk alfabesinde olan "ö, ı, c, ü, ç, ğ, p, ş, v, z" harflerinin yazılış ve seslendiriliş yönünden Somali alfabesinde bulunmaması, Türkçeyi ikinci bir dil olarak öğrenen bu kişilerin yazma ve konuşma becerilerini olumsuz yönde etkilediği görülmüştür. Yazılı ve sözlü olarak yapılan bu hataların başında ise s-z, h-v-f, b-p, a-e, ç-c-j harflerini birbirleri yerine kullanmaları yer almaktadır.

Yukarıda bahsi geçen hatalara yazılı metinlerden alınan şu cümleler örnek verilebilir:

Ö1(Somali): "Biz 10 kardeşis." (Biz 10 kardeşiz.)

Ö2(Somali): "Türkiye'ye iki ay önce geldim." (Türkiye'ye iki ay önce geldim.)

Ö3(Somali): "Sabavları saat yedide uyunuyorum sonra Elimi yüzümü yıkıyorum ve kahvaltı yapmak için mutfağa giriyorum kahvaltı hazırlıyorum." (Sabahları saat yedide uyanıyorum sonra elimi yüzümü yıkıyorum ve kahvaltı yapmak için mutfağa giriyorum kahvaltı hazırlıyorum.)

Çalışmada yer alan son grup ise Özbek öğrencilerdir. Özbek alfabesinde 28 harf bulunmaktadır. Bu alfabede 6 sesli harf, 22 sessiz harf yer almaktadır. Özbek alfabesinde c, ı, ü, ğ sesleri bulunmamaktadır. Türk alfabesinden farklı olarak bu alfabede ch, ğ', o', sh, x ve q harfleri vardır. Türk alfabesinde bulunan ç harfini ch, ş harfini sh, ö harfini ise çıkarılan ses benzerliği sebebiyle o' harfi temsil etmektedir. Bu alfabede görülen x harfi hırıltılı h sesini, g' harfi ise yine Türk alfabesindeki g sesine yakındır, q harfi ise yine q sesini karşılamaktadır. Birçok harfin benzer olması Özbek öğrencilerin alfabe konusunda daha az harf yanlış yapmalarını sağlamıştır. I harfinin Özbek Türkçesinde olmaması bu kişilerin ı harfini i, ğ harfini g, ö harfini o şeklinde yazmalarına neden olmuştur.

Bu hatalara örnek olarak yazılı metinlerden alınan şu cümleler verilebilir:

Ö1(Özbek): "Orada öğle yemeğini yiyorum." (Orada öğle yemeği yiyorum.)

Ö2(Özbek): "Sonra eve gidiyorum evde duş kiliyorum." (Sonra eve gidiyorum evde duş alıyorum.)

Sonuç

Nijeryalı, Yemenli, Somalili ve Özbekistanlı öğrencilerden alınan yazılı metinlerde görülen harf yanlışlarının alfabe kaynaklı olup olmadığı incelenmiş ve bu yanlışların sebepleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu kişilerin ana dilleri olan Somalice, Arapça, İngilizce ve Özbek Türkçesinin, ikinci bir dil öğrenirken yazma becerisinde etkisi olduğu görülmüştür. Arap alfabesi ile Türk alfabesi birbirinden çok farklıdır. Yazma becerisinde bu kişiler sesli harf, yazılış yönü, yazılış şekli vs. gibi durumlarda diğer gruplara göre daha çok zorlanmaktadırlar. Ancak Türkçe ve Arapça arasında çok ortak kelime olması ve harflerin seslendirilişinin birbirine olan benzerliği bu kişilerin Türkçe öğrenmelerini kolaylaştırmaktadır.

Yazma becerisinde çok zorlanan bir diğer grup ise şüphesiz Somalili öğrencilerdir. Somali ve Türk alfabesi şekil olarak birbirine benzese de bu alfabelerin seslendirilişinin farklı olması ve Türk alfabesinde yer alan bazı harflerin Somali alfabesinde olmaması yazma becerisi konusunda bu kişileri olumsuz yönde etkilemiştir. Birçok harfi birbiri yerine kullanan bu grup alfabe farklılıklarından kaynaklanan pek çok hata yapmıştır, Türk alfabesini en zor öğrenen ve en çok yanlışına rastlanan grup Somalili öğrenciler olmuştur.

Ana dili İngilizce olan Nijeryalı öğrenciler, Arap ve Somali grubuna göre daha başarılıdır. Türk ve İngiliz alfabesindeki en büyük fark harflerin seslendirilişidir, iki alfabe arasındaki bu fark Nijeryalı öğrencileri telaffuz konusunda zorlamıştır. Türk alfabesinde olan fakat İngiliz alfabesinde olmayan harfler bu grubun birçok yanlış yapmasına neden olmuştur.

Türk kökenli olan ve alfabesindeki birçok harfin seslendirilişi Türk alfabesi ile aynı olan Özbek öğrenciler bu dört grup içinde en başarılı olan gruptur. Yazılı metinlerde birkaç sesli harf ile ilgili çok az yanlışla rastlanmıştır.

Kişilerin ana dillerindeki alfabe ile öğrenmek istediği ikinci dilin alfabesi arasında şekil ve seslendirme konusunda çok fark olması ikinci dilin öğrenimini ve yazma becerisini olumsuz etkilemektedir. Ana dillerindeki alfabe ile öğrenmekte olduğu ikinci dilin alfabesi arasındaki farkın az olması kişilerin dil öğrenimini kolaylaştırmakta, dil becerilerini daha kolay edinmelerini sağlamaktadır.

KAYNAKÇA

Alshirah, M. (2013). *Arap kökenli öğrencilerin yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde karşılaştıkları zorluklar ve çözüm önerileri* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.

Barın, E. (2004). Yabancılara Türkçe öğretiminde ilkeler. *Hacettepe Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları(HÜTAD)*, (1), 19-30.

Demirci, R. (2019). *Alfabe Farklılıklarının Yabancılara Türkçe Öğretimindeki Etkisi* (Yüksek lisans tezi). Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Van.

Göz, K., Dökmeci, H., Güler, A., Özer, M.Ş. (2020). *Ak Başat Türkçe*. Konya: Güzeliş Ofset Matbaacılık.

Özbay, M. (2007). *Türkçe Özel Öğretim Yöntemleri II*, Ankara: Öncü Kitap.

Takıl, N. (2016). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazma becerisini geliştirmeye yönelik bir eylem araştırması: döngüsel yazma etkinliği. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 20 (1) , 299-312.

Ungan, S. (2007). Yazma becerisinin geliştirilmesi ve önemi. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 23(2), 461-472.